

Monumentale bomen behouden door efficiënt verplanten

Versleeptechniek onder gebracht bij van Helvoirt

De versleeptechniek die Willy van de Vorst (Van de Vorst Groenprojecten) gebruikt om grote bomen te verplanten, is nu ondergebracht bij Van Helvoirt Groenprojecten in Berkel-Enschot. Met de kennis van Van de Vorst en de boomverzorgingsafdeling van Van Helvoirt zijn de krachten nu gebundeld om deze verplantingsmarkt verder uit te breiden. 'Bepaalde bomen zijn onvervangbaar. Je kunt niet doodleuk zeggen: dan plant je toch een nieuwe', zegt Willy van de Vorst tijdens een keukentafelgesprek met Ruud Kempen, commercieel verantwoordelijke bij Van Helvoirt Groenprojecten.

Auteur: Sylvia de Witt

7 min. leestijd

ACTUEEL

en ook in de regio's Breda, Tilburg en Eindhoven. Daarvoor werkte Van de Vorst bij Heidemij Bomendienst, waar hij iedere winter een behoorlijk aantal bomen verplante. Die werden meestal handmatig uitgegraven, want minigravers waren er nog niet in die tijd. Vooral in Duitsland heeft hij heel wat grote bomen verplant volgens het Newman-systeem.

'Dit systeem met een ijzeren frame was er in een aantal maten', legt hij uit. 'Je kon het kleiner of groter maken. Van het ijzeren frame dat om de boom ligt, gaan de banden naar beneden toe. Onderin ligt een ketting die je kunt aantrekken. Vervolgens gaat er nog een ijzeren pen door de boom heen die het frame op zijn plaats houdt. De wortelkruit blijft dan goed beschermd. Deze methode is wel erg arbeidsintensief en de stamomvang van de te verplanten bomen blijft beperkt tot ongeveer 1,30 meter. Gezien de hoge arbeidskosten was het handig om daar een ander systeem voor te vinden. In de loop der tijd werden er dus andere systemen toegepast. Soms wordt de boom langer voorbereid, krijgt hij meer wortels en kan hij zonder frame worden opgetild. Dat gebeurt veel; er zijn machines die de kruit als het ware ondersteunen.'

Geen voorbereiding nodig

In 2003 ontwikkelde Van de Vorst zijn eigen, unieke systeem om grote bomen op een efficiënte manier te verplanten. Met zijn versleeptechniek kun je bomen tot een stamomvang van 3,60 meter verplanten; dat heeft hij met zijn ervaringen bewezen. 'Boomkwekers steken hun bomen regelmatig door, waardoor ze een compactere kruit krijgen. Maar ik weet bomen met heel grote kruiten zonder voorbereiding toch op een goede manier te verplanten. Dit kunnen bomen zijn van wel honderd jaar oud.' Voor dit systeem is geen voorbereiding nodig, alleen een vooronderzoek naar de plaats en de manier waarop de boom geworteld is. De verplanting gaat snel. Er wordt gewerkt met rupsgraafmachines en kettingen. Deze kettingen trekken stalen platen onder de boom door. Als alle platen eronder zitten, worden ze aan een evenaar gekoppeld. Hieraan wordt getrokken door de graafmachines. De boom kan in elke gewenste richting getrokken worden: door een van tevoren gegraven sleuf of over het maaiveld, om daarna weer langzaam naar beneden geschoven te worden tot de plantplaats en de juiste diepte bereikt zijn.

Walking floor

Deze versleeptechniek bedacht Willy gewoon aan deze keukentafel, samen met zijn kaartmaten. Hij kwam op het idee toen hij nog een tuincentrum had achter zijn huis en een grote oplegger pot-

grond kwam lossen. Dat deed hij niet kiepend, maar door middel van een *walking floor*.

'Als die platen allemaal naar achteren gaan, dan gaat alles wat erop ligt mee. Dan trek je die platen een voor een terug. Ik dacht: hé, dan kan ik op die manier dus ook een boom verplaatsen. Zo is dat idee ontstaan.

In de beginjaren hebben we natuurlijk wel wat kinderziektes gehad, zoals kettingen die te licht bleken en dus braken, en een plaat die niet de gewenste richting op ging. Deze methode wordt ook wel door anderen gebruikt, maar dan met een scheepslier. Scheepslieren kunnen een gigantische kracht aan en dat werkt heel secuur, alleen duurt het allemaal veel langer. Mijn systeem is vele malen sneller en dus goedkoper.'

Boom compenseren naar bladoppervlakte

Afgelopen voorjaar heeft Van de Vorst in Weert vijf bomen verplaatst van 25 meter hoog, met een kroondoorsnede van 25 meter en een kruit van 10 bij 14 meter.

'Dat zijn gigantische oppervlaktes. Die kun je ook alleen maar ter plekke transporteren en niet over de weg vervoeren. Daar zijn deze bomen te groot voor. Zo'n boom is onvervangbaar. Sommigen zeggen dan doodleuk: dan plant je toch een nieuwe. Onbegrijpelijk! Ik vind dat je een boom dan moet compenseren naar bladoppervlakte. Al die blaadjes van die boom moet je bij elkaar leggen en die oppervlakte vervolgens compenseren door nieuwe bomen. Je zou dus een paar hectare vol moeten planten met jonge bomen, wil je dit oppervlak terugkrijgen.'

Stipje op de tekening

Bij de verkoop van grond voor bouwwerkzaamheden brengen gemeentes volgens Van de Vorst veel in kaart, behalve de bomen.

'Alles wordt aan de vergadertafel besproken en uiteindelijk is de verkoop rond. Maar als ze de bouw uiteindelijk gaan uitzetten, komen ze erachter: "Hé, hier staat nog een boom. Goh, dat is nou vervelend." Het is niet te geloven, maar dit is nog steeds de praktijk.'

'Inderdaad', zegt Kempen, die aandachtig heeft zitten luisteren. 'Soms weten ze wel dat er een boom staat, maar dat is dan slechts een stipje op de tekening en daar kijken ze overheen.'

Van de Vorst: 'Vaak zagen ze die boom dan om en zetten ze er een nieuwe neer. Het monumentale bomenbestand in Nederland holt nog steeds achteruit, in plaats van dat het toeneemt. Hier gaan ze de verbindingsweg tussen Maarheeze en Someren vervangen. Er is toen besloten om alle bomen maar om te zagen, want dat is makkelijker werken.'

Een no-nonsenseman met een groot hart voor bomen en de natuur. Dat is Willy van de Vorst ten voeten uit. In zijn woonhuis in Someren is veel hout te zien. Zo zijn de deuren en keukenkastjes vervaardigd van eigenhandig gekapt hout. 'En het is ook nog eens duurzaam', vertelt hij enthousiast. We zitten aan tafel in de gezellige keuken en drinken thee van kruiden uit eigen tuin. In diezelfde tuin staat zijn grote trots: een *Acer palmatum* *Palmatum* die een enorme hoogte heeft bereikt. Van de Vorst houdt ervan de Latijnse benaming te gebruiken; die zou iedere groenwerker moeten weten, vindt hij. Een andere boom groeit over het dak van zijn tuinhuis: 'Dat mag hij ook; laat maar lekker groeien.'

Newman-systeem

Als eenmanszaak heeft Van de Vorst Groenprojecten vanaf 1980 al heel wat bomen verplant in Nederland, van Enschede tot Amsterdam

Verplaatsen boom

Willy van de Vorst tekent het contract met Remco Valk, directeur van Van Helvoirt Groenprojecten.

Daar staan dus 600 Amerikaanse eiken van 100 jaar oud! Gelukkig is er een werkgroep opgericht om die eiken te behouden en worden er nu niet 600 maar 63 bomen gekapt. Ik vind het nogal krom dat dit is bereikt door een burgerinitiatief, terwijl de politiek dat eigenlijk hoort te doen.'

Groenbeleid

Van de Vorst kan er niet over uit. 'In de jaren 90 ging het met het groenbeleid de goede kant op. Maar in 2008 kregen we de recessie; toen werd de economie heilig en moest de natuur daar weer voor wijken. Daar snap ik helemaal niets van. Iedereen wil maar meer, meer, meer, maar uiteindelijk maakt de mens zichzelf op deze manier kapot.'

Kempen: 'De toenmalige staatssecretaris Henk Bleker van Landbouw heeft toen veel geschraapt, zoals de uitbreiding van de ecologische hoofdstructuren. Natuur gaat over meerdere jaren. Wat heb je aan vijf jaar beleid als het gaat om dit soort monumentale bomen? Daar is een eeuwigdurend beleid voor nodig; anders krijg je dit soort bomen natuurlijk nooit. De politiek gaat eerst de ene, dan weer de andere kant op. In crisistijden geven ze projectontwikkelaars wat meer ruimte, omdat ze blij zijn dat er weer gebouwd wordt, maar nu wordt er gelukkig ook weer groener gedacht.'

Van Helvoirt Groenprojecten en Van de Vorst Groenprojecten beginnen nu samen aan een project in het Belgische Hasselt. 'Bomen stonden in België nog lager op de ranglijst dan hier', vertelt Kempen. 'Daar werd helemaal niet naar omgekeken. Maar mede door Europese wetgeving is er de laatste jaren in België een inhaalrace aan de gang op het gebied van groener denken. Nu worden daar bijvoorbeeld ook steeds meer groene daken aangelegd.'

De samenwerking

De twee mannen kennen elkaar natuurlijk al jaren uit het vak. Daarbij heeft Van de Vorst geen opvolging. 'En het is natuurlijk handig als je er een groter bedrijf bij betreft dat mijn systeem aan meerdere mensen kan leren. Nu ben ik de enige die weet hoe het werkt; het zou zonde zijn als de techniek verdwijnt als ik wegval. Ik ken directeur Remco Valk van Van Helvoirt goed; hij komt ook van Heidemij Bomendienst en ik ben blij dat Van Helvoirt dit zo wil doen. Ik ben wat eigenzinnig, wil het graag op mijn manier doen, maar daar staan zij voor open. Tot nu toe huurde ik personeel van Van Helvoirt in om bomen te verplaatsen. Nu zijn we zover dat ik het systeem materiaal heb verkocht. Als ik projecten aangeboden krijg, betrek ik Van Helvoirt erbij en andersom gaat Van Helvoirt mij erbij betrekken als er bomen verplaatst moeten worden.'

Kempen verduidelijkt: 'Wij zijn nu eigenaar van Willy's materieel, maar huren zijn kennis in.' Van de Vorst: 'Dat klopt, en Van Helvoirt doet de rest. Tegenwoordig moet je aan allerlei regeltjes voldoen waar ik persoonlijk niet zo van ben. Je moet natuurlijk veilig werken, maar je kunt ook

overdrijven.' Kempen: 'Willy beheerst de techniek goed, maar er zitten risico's aan. Het verslepen gaat met heel veel kracht en gewicht. Je wilt de opdrachtgever ook de garantie geven dat het gaat lukken. Daar is Willy's kennis en ervaring voor nodig.'

'Je zou een paar hectare vol moeten planten met jonge bomen, wil je dit terugkrijgen'

Klaar om buiten de regio te kijken

Van Helvoirt Groenprojecten heeft van oudsher een grote afdeling boomzorg, die dagelijks bezig is met boomtechnisch advies en boomverzorging, waaronder ook het verplanten van bomen. 'Maar dan ging het nooit om het verplanten van grote bomen door middel van sleeptechniek, zoals we nu gaan doen met Van de Vorst', vertelt Kempen. 'Het werk van Willy sloot heel goed aan bij onze bezigheden. Dat stuk misten wij nog; het is een uitbreiding van ons dienstenpakket. Wij werken van oudsher vrij regionaal, in de regio Brabant. Dat gebied is echter te klein voor deze verplanttechniek. We realiseren ons dat we ook daarbuiten moeten kijken en daar zijn we nu klaar voor. Dat geldt trouwens ook voor onze andere activiteiten zoals aanleg, onderhoud en advies. De economie trekt weer wat aan. We willen in de nabije toekomst veel gaan verplanten; er komen weer meer bouwprojecten van de grond, dus dan staan er ook weer meer bomen in de weg. Wij willen de projectontwikkelaars en bouwers, maar ook de gemeentes laten zien wat de mogelijkheden zijn.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5607